

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

XLVIII. De Studiis, & Lectione Librorum.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

XLVII.
DE SUPPLICANTIBUS.

Suscipiuntur complura *Negotia* & *Inventa* mala; & *Petitiones privatae* bonum corrumpunt publicum. Suscipiuntur etiam complura *Negotia* in se bona, sed animo non bono: intelligo, non solum corrupto, sed etiam callido; absque ulla perficiendi *Negotij* intentione. Non desunt, qui *Petitiones* in manus suas recipiunt, & operam avide pollicentur, quibus tamen, ut cum effectu procedant, cura non est: verum si animadvertant, rem aliorum conatu successuram, ipsi quoque gratiam aucupabuntur; aut certe mercedem aliquam secundariam captabunt, aut denique *Supplicantis* spes, dum negotium vertitur, in usum proprium convertent. Alii *Petitiones* amplectuntur, eo solum animo, ut negotiis aliorum, quae simul tractantur, impedimenta injiciant: vel ut aliquid obiter deferant & informant, cujus alias praetextum idoneum parere non potuerint; de *Petitione* ipsa, cum sibi hoc modo consuluerint, nihil solliciti: vel generaliter, ut per aliorum negotia negotiis suis pontem sternant. Imo & alii tam mala fide agunt, ut *Petitiones* suscipiant consilio deliberato eos destituendi, quod Competitori aut Adversario gratificentur.

Certe si quis rem perpendat, comitatur omnem *Petitionem* jus quoddam, vel aequitatis, si sit *petitio* Justitiae; vel meriti, si sit *petitio* Gratiae. Si quem moveat inclinatio propria, ut parti iniquiori faveat; in causa Judiciali, utatur potius auctoritate sua, ut rem componat, quam ut obtineat. Si quem moveat inclinatio propria, ut favore suo minus merentem impertiat, in Causa Gratiae; abstineat saltem ab omni calumnia, & maledictia, & in melius merentem. *Petitiones*, quas ipse non satis intelligis, Amico alicui fido & sagaci demanda; qui referat, an ejusmodi sint, quas salvo honore promovere possis: verum prudenti & anxio judicio Amicus ille deligendus; alias quilibet tibi imponet *Supplicantes*, his temporibus, adeo mora & procrastinationibus cruciantur, ut Veracitas & Candor, vel in negotium primitum recusando; vel in successum ejus qualem qualem animo simplici referendo; vel in gratiam non ultra quam par est captando; res facta sit non solum laudabilis, verum etiam gratiosa. In *Petitionibus* Gratiae, prima *Petitionis* oblatio, nullius debet esse momenti; Eo usque *Supplicantis* fides, in re illa patefacienda, valere possit, ut si notitia ejus aliunde quam per eum haberi non potuisset, hoc ei fraudi non sit, sed potius remuneretur. Valorem ejus, quod petitur, ignorare, imperitia quaedam est; non secus ac, aequitatem ejusdem oscitantem praeterechi, malam arguit conscientiam. *Petitiones* seculo occultare, non modicum prodest ad obtinendum; Spes enim jacere, Competitorum licet alios deterrere possit, alios tamen acuet, & excitabit. Verum temporum opportunitates, ante omnia, in *Petitionibus* valent. Temporum, inquam, non tantum respectu eorum, in quorum potestate positum est, *Petitiones* vel rejicere, vel concedere; verum etiam respectu eorum, a quibus juste metuendum, ne se illis opponant. In delectu ejus cui *Petitionis* tuae curam demandes, respicias magis aptitudinem, quam amplitudinem; atque eum potius adhibe, qui paucioribus negotiis se immiscet, quam qui omnia amplectitur. Dene-

gata *Petitionis* iteratio concessioni ipsi quandoque aequipollet; modo quis se, nec animo dejectum, nec male affectum, ostendat. *Iniquum petas, ut equum feras*; Regula non mala, ubi quis gratia floreat: Alias enim consultus foret, gradibus quibusdam, ad id quod petis, ascendere, & aliquid saltem impetrare: Qui enim in principio, *Supplicantis* erga se studium amittere non dubitasset, in fine, & *studium Supplicantis* & *beneficium*, prius collatum, simul amittere non sustinebit. Nihil tam leve videtur, quam viros praepotentes de *Literis* suis interpellare; cum tamen, si *Litera* illa in causis minus honestis & justis volitent, tantum de estimatione scribentis depereat. Non invenitur in Rebus publicis perniciosius hominum genus, quam generales isti *Petitionum Concinnatores*, Etenim pestes plane sunt & lues negotiorum publicorum.

XLVIII.
DE STUDIIS, ET LECTIONE
LIBRORUM.

Studia & *Lectiones Librorum*, aut Meditationum voluptati, aut Orationis ornamento, aut Negotiorum subsidio inserviunt. Usus eorum, quatenus ad voluptatem, in secessu & otio in primis percipitur: Quatenus ad Orationis ornamento, in sermone tam familiari, quam solenni, locum habet: Quatenus vero Negotiorum subsidium, huc spectat, ut accuratiore judicio res & suspiciantur & disponantur. Etenim, homines, rerum gerendarum gnari, ad negotia exequenda idonei fortasse sunt; & in specialibus judicio non malo utuntur: verum Consilia de Summis rerum, eorumque Inventio & Administratio recta, feliciter a *Literatis* promanant. Temporis nimium in *Lectione* & *Studiis* terere, speciosa quaedam socordia est; Iisdem ad Ornatum mollius abuti, affectatio mera est, quae se ipsam prodit; De rebus autem, ex Regulis Artis judicare, *Scholam* omnino sapit, nec bene succedit. Naturam *Literae* perficiunt, ab experientia autem ipsae perficiuntur. Dotes enim naturales, instar plantarum sunt, sponte provenientium, quae culturam & falcem artis desiderant: *Literae*, e contra generalia nimis praecipiant, nisi ab experientia determinentur. Callidi *Literas* contemnunt; simplices admirantur; prudentes, operarum, quantum par est, utuntur. Neque enim *Literae* verum sui usum satis edocent; Sed haec res prudentia quaedam est, extra eas & supra eas sita, observatione tantum comparata. *Libros* non legas animo contradicendi, & disputationum praesertim concertandi; neque rursus omnia pro concessis accipiendi, aut in verba auctoris jurandi; neque denique in sermonibus te venditandi; sed ut addiscas, ponderes, & judicio tuo aliquatenus utaris: Sunt *Libri*, quos leviter tantum degustare convenit; sunt quos deglutire, cursimque legere oportet; sunt denique, sed pauci admodum, quos ruminare & digerere par est: Hoc est, *Libri* quidam per partes tantum inspiciendi; alii perlegendi quidem, sed non multum temporis in iisdem evolvendis, infumendum; alii autem pauci diligenter evolvendi, & adhibita attentione singulari. Invenies etiam *Libros* haud paucos, quos per alios, & vicaria opera, legere sufficiat, eorumque compendia tantum desumere. Verum hoc fieri nolim, praeterquam in Argumentis humilioribus, & Auctoribus minoris pretii:

tii: Alias enim *Libri* (ut sic dicam) distillati, instar aquarum distillatarum, quas vulgo mercantur, erunt penitus inspidi. *Lectio* copiosum reddit, & bene instructum; *Disputationes* & *Colloquia* promptum & facilem; *Scriptio* autem, & *Notarum collectio*, per lecta in animo imprimunt, & altius figunt. Itaque si quis in *notando* segnis sit, aut fastidiosus, memoria illi opus est bona: si *Colloquis* se non exerceat, requiritur ei ingenium promptum; sin in *legendo* parvus sit, hoc solum relinquatur, ut artificio quopiam utatur, quo videatur ea scire quæ nescit. *Historiarum lectio* prudentes efficit; *Poetarum*, ingeniosos; *Artes Mathematica* subtilitatem donant; *Naturalis Philosophia* iudicium profundum parit; *Moralis* gravitatem quandam morum conciliat; *Dialectica* & *Rhetorica* pugnacem reddunt, & ad contentiones alacrem; *Abeunt* (ut ait ille) *studia in mores*. Quin & vix occurrunt, in intellectu, impedimentum aliquod insitum, aut naturale, quod non *studio* quopiam idoneo emendari & edolari possit: Quemadmodum morbi corporis, exercitium quibusdam propriis, levare possunt. Globulorum lusus calculo & renibus salubris; Sagittatio pulmonibus & thoraci; Lenis deambulatio vetriculo; Equitatio capiti, & similia. Eodem modo, si cui sit ingenium vagum & volucre, *Mathematicis* incumbat. In demonstrationibus enim *Mathematicis*, si mens vel minimum aberret, de novo incipiendum est: Si cuiquam ingenium sit minus aptum ad rerum differentias & distinctiones eruendas, ad *Scholasticos* se conferat; illi enim *Cumini Sectores* sunt: Si quis ad transcursus ingenii segnis sit, nec alia in aliorum probationem, & illustrationem, accersere, & arrigere dextre noverit, Jure Consultorum Casus evolvat: Aded ut singuli intellectus morbi, ex *Literis*, medicinas proprias comparare sibi possint.

XLIX.

DE FACTIONIBUS.

Plurimi Opinionem minime sanam foverunt; Hanc nimirum: Principi in Status sui administratione, & Viro magno, in actionum suarum directione, & *Factiones* quæ invaluerunt, præcipue respiciendum; Atque hanc principalem prudentiæ partem esse: Cum è contra facultas hæc prudentiæ quam maxime vigeat, vel in disponendis rebus, quæ ad omnes sine discrimine pertinent, & in quibus homines diversarum *Factionum* coeunt; vel in palpandis, conciliandis, & tractandis singulis. Neque tamen assero, *Factionum* debitam considerationem esse negligendam. Humilioris fortunæ viri, cum in ambitu sint, alicui parti adherere debent; verum potentioribus, & jam pridem honorem adeptis, consultius est, æquos se præstare, in neutram partem propendendo. Quin & in ambientibus ita caute adherere, ut videatur quis alteri ex partibus addictus, & tamen parti adversæ minime odiosus, viam quandam sternit ad honores, per medium *Factionum*. *Factio* inferior, & debilior, in conjunctione plerumque firmior, & constantior: Et non raro observari poterit, paucos, qui obstinati & pertinaces sint, *Factionem* numerosiorem, sed tamen moderatam, in sine defatigare, & depellere. *Factionum* altera postquam extincta fuerit, illa quæ manet, in *Factiones* novas dirumpitur; Veluti, *Factio Luculli* & *Optimatum*, ad tempus aliquod, se in satis magno vigore, contra fa-

ctionem *Pompeji* & *Cæsaris*, sustinuit; Verum postquam Auctoritas *Senatus* & *Optimatum* deprimebatur, *Factio* ipsius *Cæsaris* & *Pompeji*, in partes propediem scissa est. Similiter, *Factio Antonii* & *Octaviani Cæsaris*, contra *Brutum* & *Cassium*, ad tempus aliquod duravit; sed deletis *Copiis Brutis* & *Cassii*, *Antonius* & *Octavianus*, cum partibus suis, paulo post dissilierunt. Exempla hæc (dices) ad *Factiones Bellicosas* spectant. Sed idem in *Factionibus privatis* tenet. Itaque, in *Factionibus* qui secundas antea tenebant, *Factione scissa*, lætius primas tenent. Contratamen, haud raro, potestate omni excidunt: Complures enim in oppositione tantum valent; quæ cessante, actum deveniunt inutiles. Observatu dignum, quod sæpe evenit; plurimos nimirum, postquam voti compotes sint, & in dignitate quam ambierunt collocati, continuo se applicare contrariæ *Factionis*: existimantes forsitan, sed de alterius *Factionis* affectu & studiis jam dudum certos esse; itaque ad *Amicos* novos conciliandos se comparare. Proditor in *Factionibus* plerumque rem obtinet; Postquam enim res diutius, tanquam in æquilibrio, suspensæ hæssissent, tum demum unius alicujus in partes contrarias transitio victoriam refert; in eumque gratiæ omnes cumulatæ. Indifferens illa inter partes processio, neutri inclinando, non semper ab animo moderato procedit; sed à consilio callido: quandoquidem proximus sibi quisque sit, atque ex utraque *Factione* utilitatem demerere speret. Certe in *Italia*, in suspicionem incurrit *Papa*; de quo vox illa in vulgus volitat: *Papæ commune*. Tum etiam in signum trahitur, *Papam* illum, omnia ad familiæ suæ amplitudinem referre, in animo habere. *Regibus* imprimis cavendum est, ne *Factioni* alicui *Subditorum* suorum se ex professo adjungant: *Liga* enim *Confæderationis*, intra *Statum* quempiam, *Monarchis* semper exitiales: Siquidem obligationem introducunt obligatione ipsa *Imperii* validiorem, atque *Regem* constituunt tanquam unum ex nobis: Id quod cernere erat in *Liga Francia*. Cum *Factiones*, manu forti, & palam, concertant, signum est imperii in *Regibus* labascentis: multamque præjudicat ipsorum & auctoritati, & negotiis. Motus *Factionum*, sub *Regibus*, similes esse debent motibus (ut *Astronomi* loquuntur) *orbium inferiorum*: qui suos habent motus proprios, sed interim, conversatione *Primi Mobilis*, cum obsequio circumferuntur.

L.
DE CÆREMONIIS CIVILIBUS,
ET DECORO.

Qui *Realis* solummodo est, ei multa virtute opus duco: Sicut *Gemma*, quæ sine ornamento omni inseritur, è purissimis & nitidissimis esse debet. Verum, si quis diligenter animadvertat, sit in laude, quod fit in lucro: Obtinet enim Proverbium illud: *Lucra levia crumenam efficere gravem*. Siquidem, *lucra levia* frequenter redeunt, cum majora rarius se offerant. Similiter, verissimum est, virtutes exiguas magnas conciliare laudes, quia perpetuus earum usus est: tum in observationem *Hominum* incurrunt: Cum è contra, virtutis alicujus magnæ exercendi occasio, raro admodum obtingit. Itaque ad famam & existimationem alicujus multum juvat, & (quemadmodum